

**ACADEMIA ROMÂNĂ**  
**INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „IORGU IORDAN – AL. ROSETTI”**

**Raport de consultanță privind calitatea limbii române folosite în audiovizual**  
**REZULTATELE MONITORIZĂRII POSTURILOR DE RADIO ȘI TELEVIZIUNE**  
**în luna aprilie 2010**

În luna aprilie 2010, au fost monitorizate (de către echipa alcătuită din Blanca Croitor, Andreea Dinică, Adina Dragomirescu, Ana-Maria Mihail, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, coordonator Rodica Zafiu) 12 posturi de televiziune (**TVR 1, Antena 1, Pro TV, Realitatea TV, Prima TV, TVR 2, TVR Cultural, Kanal D, Antena 3, B1 TV, OTV și N24 Plus**) și două posturi de radio (**Radio România Actualități și Europa FM**), alese în funcție de: audiență, acoperire națională, pondere a emisiunilor informative și de dezbatere, asumarea unui rol cultural și educativ. S-au efectuat 300 de ore de monitorizare, urmărindu-se în primul rând transmisiunile de la ore de vârf, în special emisiunile de știri și dezbateri. Au fost monitorizate sub aspect lingvistic doar intervențiile verbale și mesajele scrise (titrări, crawluri) pentru care își asumă responsabilitatea redactorii și colaboratorii posturilor respective, nu și secvențele verbale aparținând invitaților în studio.

În genere, s-a constatat persistența îngrijorătoare a unor erori elementare, semnalate și de precedentele rapoarte de monitorizare. În textele scrise (de altminteri, foarte scurte) care apar pe ecran s-au înregistrat greșeli de **ortografie și punctuație**; în această perioadă de monitorizare au fost înregistrate, din păcate, mai multe cazuri de scriere greșită cu un singur *i* final, în loc de doi („Rromi sărbătorească”, N24 Plus, 9.IV – corect: *Rromii*; „Nu va fi prezent la funerali”, Realitatea TV, 18.IV – corect: *funeralii*; „nu ai cum *sa sti*” [fără semne diacritice], OTV, 15.IV – corect: *să știi*) – sau cu doi *i*, în locul unuia singur („Iar strigă la arbitrii”, Antena 1, 9.IV – corect: *arbitri*; „Întâmplările vieții pot *fi* dureroase”, OTV, 4.IV – corect: *fi*). Sunt într-o anumită măsură explicabile greșelile de dactilografiere/tastare sau abrevierile improvizate, cu toate că și acestea creează o impresie de grabă și neglijență; nu sunt însă scuzabile confuziile care indică ignoranța, necunoașterea regulilor de scriere corectă: *inebunește* (Pro TV, 29.IV) – corect: *innebunește*; *influența* (N24 Plus, 9.IV) – corect: *influența*. Cel mai des sunt încălcate regulile de utilizare a virgulei: aceasta apare, incorect, între subiect și predicat: „Norul, pleacă!” (Prima TV, 20.IV); „Una dintre aripi, a căzut” (Pro TV, 11.IV), „Cel care vinde, va lăsa un mic ajutor pentru biserică” (Realitatea TV, 6.IV) etc.

În **pronunțare**, cele mai grave neglijențe sunt ilustrate, în continuare, de forme ca: [ștofă] (N24 Plus, 6.IV) – corect: [stofă]; [șpreiul] (Realitatea TV, 6.IV) – corect: [spreiul]; [servici] (Kanal D, 26.IV; OTV, 7.IV; Antena 1, 17.IV) – corect: [serviciu]; [ușe] (Antena 1, 21.IV) – corect: [ușă]; [țigareea] (Kanal D, 15.IV; Prima TV, 9.IV) – corect: [țigara]. Deși s-a atras atenția, în fiecare raport de monitorizare, asupra generalizării incorecte a pronunției **cs** pentru litera **x**, în cuvinte ca *exil*, *exact*, *executiv*, *a exista*, *exemplu*, *examen*, *exerciții*, *exactitate*, *auxiliar*, abaterile persistă: „[ecsil]” (B1 TV, 8.IV) – corect: [egzil]; „[ecsact]” (N24 Plus, 6.IV, 14.IV; Realitatea TV, 7.IV) – corect: [egzact]; „[ecsecutivul], [ecsistă]” (N24 Plus, 9.IV) – corect: [egzsecutivul], [egzistă]; „au [ecsistat]” (TVR 2, 20.IV) – corect: [egzistat]; „[ecsemplu]” (Realitatea TV, 8.IV; TVR 1, 15.IV; Antena 1, 15.IV, 28.IV) – corect: [egzemplu]; „[ecsemples]” (TVR 1, 26.IV) – corect: [egzemple]; „[ecsamen]” (TVR 1, 19.IV) – corect: [egzamen]; „[ecserciții]” (TVR Cultural, 16.IV) – corect: [egzerciții]; „[ecsactitate]” (Antena 3, 8.IV) – corect: [egzactitate]. „[aucsiliară]” (TVR 1, 15.IV) – corect: [augziliară]. Dintre abaterile de la norma de accentuare, semnalăm și de data aceasta formele *prevederi* (RRA, 7.IV; B1 TV, 21.IV; Realitatea TV, 7.IV; Antena 3, 7.IV) – corect: *prevederi*, „butelie” (Kanal D, 15.IV), „buteli” (Antena 1, 28.IV), „buteliă” (Prima TV, 20.IV) – corect: *butelie*, *butelii*, *buteliă*; „infanterie” (TVR 2, 7.IV) – corect: *infanterie*.

În domeniul **morfologiei**, se constată răspândirea unor forme neacceptate de normă. Formele hibride de indicativ imperfect *vroiam*, *vroia*, *vroiau* etc. sunt destul de frecvente la aproape toate posturile monitorizate: *vroiam* (OTV, 26.IV, TVR 1, 15.IV, TVR Cultural, 15.IV, Antena 1, 17.IV), *vroiai* (B1 TV, 19.IV, Europa FM, 20.IV, Pro TV, 8.IV); *vroia* (Realitatea TV, 1.IV, TVR 2, 7.IV); *vroiau* (Kanal D, 16.IV, Antena 3, 7.IV). Formele corecte sunt cele fără *-r-* în radical: *voiam*, *voia*, *voiau* etc. Destul de frecventă este și folosirea verbului *a trebui*, la indicativ prezent, cu forma de persoana a III-a plural *trebuie*, în locul formei unice de prezent *trebuie*: „toate încasările *trebuie* acumulate” (Antena 3, 6.IV); „pensile *trebuie* calculate” (OTV, 20.IV); „s-ar putea să fie drepturi care *trebuie* acordate” (Realitatea TV, 8.IV). Forma de conjunctiv *să aibe* a verbului *a avea* persistă

la unele dintre posturile monitorizate (Kanal D, 9.IV; OTV, 4.IV, 20.IV; Antena 1, 17.IV; Antena 3, 20.IV), în locul formei corecte *să aibă*. Alte greșeli de morfologie apar la imperativul verbului („Ba *reproduce-l*, hai, zi!”), Kanal D, 9.IV – corect: *reprodu-l*) sau în formarea pluralului substantivelor și adjectivelor: „două *cotidiane* americane” (TVR 2, 27.IV) – corect: *cotidiene*; „spațiile *aeriane*” (TVR 2, 21.IV) – corect: *aeriene*.

În *sintaxă*, s-a înregistrat din nou utilizarea fără prepoziția *pe* a pronumelui relativ *care* cu funcție de complement direct: „din informațiile **care** le am până acum” (TVR 1, 10.IV) – corect: *informațiile pe care le am până acum*. Greșeala a fost înregistrată la mai multe posturi (Antena 3, 7.IV, B1 TV, 26.IV, Kanal D, 16.IV, N24 PLUS, 8.IV, OTV, 7.IV, 17.IV, 18.IV, 19.IV, Realitatea TV, 6.IV, TVR 1, 28.IV). Dintre numeroasele dezacorduri, unele nu au nicio scuză, nefiind efectul accidental al grabei sau al neatenției: „**ce-s** cu toate bunătățile astea?” (Antena 3, 3.IV) – corect: *ce-i cu toate bunătățile astea?* Frecventă este pierderea acordului în caz, manifestată mai ales la adjectivul de tip participial: „în urma prezentării **inspirată** de filmul Avatar...” (Prima TV, 17.IV) – corect: *prezentării inspirate...* Construcții incorecte asemănătoare au fost înregistrate la Realitatea TV, 8.IV; OTV, 6.IV, 7.IV; Prima TV, 19.IV; Radio România Actualități, 6.IV, TVR 1, 15.IV, 26.IV; TVR 2, 19.IV, 22.IV.

Ca și în perioadele de monitorizare precedente, a fost observată extinderea abuzivă a folosirii prepoziției *pe*: „spune că **pe** imagini a mai recunoscut și alți polițiști” (Realitatea TV, 2.IV) – corect: *în imagini...*; „Această informație, în formă de document, circulă **pe** televiziuni și în presă și **pe** agențiile de știri de șapte ore...” (Realitatea TV, 7.IV) – corect: *...circulă la televiziuni și la agențiile de știri...*; „[X] este **pe** telefon” (Realitatea TV, 16.IV) – corect: *este la telefon* etc. Este frecventă și utilizarea conjuncției compuse *ca să* în locul conjuncției *să*, pentru a introduce propoziții necircumstanțiale: „în orice moment ne așteptăm **ca să** avem o veste” (Antena 3, 8.IV) – corect: *...ne așteptăm să avem o veste*; „Este greu **ca să** pătrunzi în această junglă” (Radio România Actualități, 6.IV) – corect: *Este greu să pătrunzi...* Greșeala s-a înregistrat și la Europa FM, 14.IV; N24 PLUS, 24.IV; OTV, 4.IV, 5.IV.

Construcția greșită *ca și*, cu *și* parazită (atunci când *ca* are sensul „în calitate de” și în contextele în care nu se pune problema evitării unei cacofonii) se păstrează la fel de frecventă, la multe posturi: „sunt chemați **ca și** martori” (Antena 3, 8.IV) – corect: *sunt chemați ca martori*; „Lech Kaczyński, **ca și** șef de stat” (Realitatea TV, 18.IV) – corect: *Lech Kaczyński, ca șef de stat*; „dumneavoastră **ca și** cetățean al României” (B1 TV, 26.IV) – corect: *dumneavoastră, în calitate de cetățean al României*; „nu dumneavoastră personal, **ca și** parlamentar” (B1 TV, 26.IV) – corect: *ca parlamentar*; „tu, **ca și** elev” (OTV, 17.IV) – corect: *tu, ca elev*.

Semiadverbul *mai* nu trebuie să fie plasat înaintea auxiliarului sau a pronumelui neaccentuat: „cine **mai o susține** pe doamna Mincă” (B1 TV, 19.IV) – corect: *o mai susține*; „**Mai ne-au rămas** niște bani” (Kanal D, 2.IV) – corect: *Ne-au mai rămas*; „soacra ta **mai te influențează**” (Kanal D, 26.IV) – corect: *te mai influențează*; „ce **mai mi-am notat** aicea” (OTV, 18.IV) – corect: *ce mi-am mai notat*. În titrări se întâlnesc frecvent sintagme nominale în care relațiile sintactice dintre cuvinte nu sunt marcate: „Părinte pacient” (TVR 2, 21.IV) – corect: *Părintele pacientului*. Fenomenul este aproape generalizat. Se răspândesc și unele calcuri sintactice, construcții traduse din engleză și neconforme cu tiparele românești: „cum au apărut ele [porecelele] și dacă **suntem sau nu suntem confortabili cu** ele” (Europa FM, 23.IV) – corect: *cum au apărut ele și dacă ne simțim sau nu bine cu ele/ dacă ne plac* (cf. engl. *to be comfortable with*); „**Stați sănătoși!**” (TVR 1, 6.IV) – corect: *Fiți/Rămâneți sănătoși!* (cf. engl. *stay healthy*).

În plan *stilistic*, un fenomen îngrijorător este frecvența formulărilor vulgare, mai ales la posturile de televiziune Kanal D și OTV. Selectăm doar câteva exemple (altele, mai greu de reprodus, se găsesc în forma detaliată a raportului de monitorizare): „turismu’ **e făcut muci**”, „ne uităm **cu bale la gură** la turismul din Bulgaria” (OTV, 20.IV); „Tonciu nu știu ce are, are **draci pă ea**” (Kanal D, 8.IV); „Iar ne ții **cu mațu’ gol**” (Kanal D, 6.IV); „**Să se buricească**” (Kanal D, 8.IV) etc.

Am ales, în final, patru dintre exemplele negative ale acestei monitorizări, conținând exprimări care cumulează greșeli de exprimare sau le aduc în zona comicului involuntar: „tot ea **trebe ca să** culeagă acele informații” (OTV, 5.IV) – corect: *tot ea trebuie să culeagă acele informații*; „Lucrul **s-a precipitat extraordinar de repede**” (OTV, 4.IV) – corect: *fie lucrul s-a precipitat, fie lucrul s-a întâmplat extraordinar de repede*; „cred că Mihai se gândea **ca și** culoare” (TVR 1, 20.IV) – corect: *cred că Mihai se gândea la culoare*; „Nu au dorit să facă declarații **pe** cameră” (TVR 1, 2.IV) – corect: *Nu au dorit să facă declarații în fața camerei*.